

Lenin'in geliŖi

Yazar: Nikholas Sukhanov

Çeviri: Selahattin Eren

AŖađıda okuyucularımızla, Nikholas Sukhanov'un, Ekim Devrimi'ne giden tarihsel süreçte Lenin'in, kendi partisine sürekli devrim perspektifini benimsetmek için nasıl bir faaliyete giriştiğini ve bunu nasıl baŖardığını anlatan bireysel anılarından bir kesiti paylaşıyoruz. Sukhanov'un bu anısı Fransızca'dan Türkçe'ye ilk kez çevrildi.

***

Merdivenlerde bana, o zamanlar henüz sivrilmemiş olan Zinoviev'i gösterdiler.

AŖađıda büyük bir odada toplanmış işçiler, profesyonel devrimciler ve genç kadınlardan oluşan meclis kalabalıktı. HoŖ geldin konuşmaları baŖladı, tekdüze ve sıkıcıydı. Ancak bu toplantı sırasında, partinin çalışma yöntemleri konusunda BolŖevik adetlerine meraklı birkaç kişi gözlemleyebildim. Militanların faaliyeti, içlerinden en iyilerinin Kutsal Kâse Ŗövalyeleri gibi bedenlen ve ruhen kendilerini adadıkları, yurtdışında bulunan bir "ruhanî merkeze" bağlıydı. Kamenev oldukça belirsiz şeyler söyledi, hiçbir şey söylemeyen Zinoviev ise alkışlandı. Nihayet topluluğun Büyük Öğretmen'i yanıt vermek için kalktı. Sadece benim gibi tanrıtanımaazları değil, aynı zamanda inananları da ŖaŖırtıp sarsan bu yüksek perdeden konuşmayı hiçbir zaman unutmayacağım. Kimse bunu beklemiyordu. Sanki doğanın bütün güçleri zincirlerinden boŖanmış; küresel yıkım ruhu, tılsımlı müritlerin baŖlarının üstünden geçerek Kscechinska Sarayı'nın odalarını doldurmuştu.

Lenin genellikle mükemmel bir hatiptir; en karmaşık meseleleri bile çözümleyerek herkesin anlamasını sağlardı. Dinleyicilerinin beynini, ikna edene kadar sarsar, kurcalar ve hırpalardı. Kibar cümleleri, acındırmayı ve iğnelemeyi sevmezdi.

Bir buçuk yıl sonra hükümet başkanını dinlerken, o hatibi, “sorumsuz ajitatörü” ve demagogu özleyecektim. Artık bir devlet adamı olan hatip Lenin, tüm nefesini ve kişiliğini kaybetmiş, sıradanlaşmıştı. Söylevleri su damlaları gibiydi.

O gün Lenin yaklaşık iki saat konuştu; ama bu konuşmanın tamamını aktarmaya çalışmak boşuna olur; çünkü bugün sıradan kaçır, oysa zamanında canlı ve ateşli bir belagatti. Kuşkusuz bu doğaçlama konuşmada, yoğunluk ve bir genel plan eksikliği hissediliyordu. Ama her fikir, her dönem mükemmel bir şekilde tasarlanmış; şaşırtıcı sözcük çeşitliliğiyle, bir dizi tanım ve açıklayıcı kavram ile desteklenmişti. Böyle bir konuşma, yalnızca derin bir entelektüel çalışma sonucu oluşturulabilirdi ve bu Lenin’in düşüncesinin zenginliğini kanıtlıyordu.

İşçi, asker ve tarım emekçileri temsilcileri sovyetleri hükümeti

Emperyalizmin krizinden kaynaklanan ve savaşın tetiklediği dünya sosyalist devrimini ilân ederek söze başladı: “Emperyalist savaş, iç savaşa dönüşecek ve yalnızca bu savaşla sona erecektir!”

Sovyetlerin barış politikasıyla alay ediyordu. Devrimci yenilgiciliği benimseyen Lenin; Tserenil, Tchkeidze ve Steklov’un önderliğindeki sovyet demokrasisinin, devrimci dünya barışı için harekete geçebileceğine inanmıyordu.

14 Mart Sovyet manifestosunun çağrısını yaptığı şey, dünya sosyalist devrimiydi. Amma burjuva kavramlar! Devrimin çağrısı yapılmaz, devrim tavsiye edilmez. Devrimler tarihin yarattığı koşullardan doğar: devrimler olgunlaşıp büyür... 24 Mart Manifestosu, Avrupa’nın gözü önünde, elde edilen başarılarla hakaret eder.

Sonra, demokrasi ve “tam politik özgürlük”ün devrimci gücünden bahsetti.

“Ancak emperyalist burjuvazi iktidardayken, bu güç nedir ki? Gizli diplomatik belgeler yayımlanmadıkça siyasî özgürlük nedir ki? Matbaalar burjuvazinin elinde ve burjuva hükümetlerin denetimindeyken ifade özgürlüğü nedir ki?

Yoldaşlarımla birlikte Rusya’ya giderken, bizi gardan alıp doğrudan Pierre ve Paul kalesine götüreceklarını düşünüyordum. Ancak oraya gitme umudumuzu henüz yitirmeyelim!

Oportünistlerin, sosyal-yurtseverlerin önderliğindeki devrimci savunma sovyeti, ancak burjuvazinin maşası olabilir. Dünya sosyalist devrimine hizmet edebilmesi için, sovyetin ele geçirilmesi ve proleter hale gelmesi gerekir. Bolşeviklerin gücü, şu an sınırlı ve bu fetih için yeterli değildir. Ne olmuş yani! Azınlık olmayı öğrenelim, aydınlatalım, anlatalım, ikna edelim... Ayaklanma sırasında çarlığın mirasçısı olacak burjuva bir hükümetin zorunlu olduğu düşüncesini unutalım.

Parlamenter bir cumhuriyete ihtiyacımız yok; bir burjuva demokrasisine ihtiyacımız yok; işçi, asker ve tarım emekçileri temsilcileri sovyetleri dışında hiçbir hükümete ihtiyacımız yok!”

Lenin’in düşünceleri, anayasa hukuku bağlamında, masmavi gökyüzünde bir şimşek gibi yankılandı. Ksechinskaya Saray’ında öğretmeni dinleyenlerden hiçbiri, daha önce böyle bir şey duymamıştı. Lenin’in yorumsuz kalan reçetesi, az çok eğitilmiş dinleyiciler için tamamen anarşik bir plan gibi görünüyordu.

Önce, işçi sınıfının mücadele organları olan işçi temsilcileri sovyetlerinin tarihsel kökeni, 1905 “grev komiteleri”ydi. Devlet nezdinde gücü büyük olsa da, o zamana dek kimse kamu hukuku kurumu olarak düşünmemişti. Devrimde devlet iktidarının kaynağı kolaylıkla olabilirlerdi; ancak hiçbir şekilde devlet iktidarının yegâne ve sürekli organları olarak görülmüyorlardı.

Üstelik anayasal statüye sahip olmayan işçi sovyetleri arasında güçlü ya da güçsüz

hiçbir bağ yoktu.

Bir “Sovyet hükümeti” bu koşullarda, bütün iktidarın yerel organlara devri, en genel anlamıyla bir devletin yokluğunda özgür ve bağımsız işçi toplulukları bütünü gibi görünüyordu. Nihayet, Lenin “köylü sovyeti”nden söz etmiyordu; tarım emekçileri sovyetlerine gelince, böyle bir şey yoktu ve Rus tarım düzenini bilen biri için var olamazdı da.

Hoş, işçi diktatörlüğünün kurulması, burjuvazinin tamamen saf dışı bırakılması, mevcut düzenin bütünüyle yıkılması ve kapitalizmin kökten yok edilmesi anlamına gelen bu düzen, daha sonra Leninist ilkeler çerçevesinde anlaşılabilir hale geldi. Ancak o zamana kadar, en bilge Bolşevikler bile birbirlerine giriyor; Troçki diğerleriyle çelişerek “Bütün iktidar sovyetlere” sloganını ileri sürüyordu; çünkü o zamana kadar “ikinci kongrenin programını” kabul eden bir sosyal demokrat olarak bilinen Lenin, döndüğü günün akşamında, meşhur formülle, sadık müritlerinden en bilgilileri bile şaşkına uğratmış ve afsallatmıştı.

Konuşmasını sürdüren Lenin, tarım reformuna ilişkin bir yasal düzenleme fikrini reddetti. Bu Marksist, gecikmeden “örgütlü el koyma” öğütliyordu. Başka bir iktidar odağı olmaksızın, kentlerde silahlı işçiler, fabrikaları korumalıydılar.

Lenin daha sonra sovyetlerin önderliğini elinde tutan sahte sosyalistlere ve Avrupalı sosyalistlerin çoğunluğunu hedef aldı. Zimmerwald ve Kienthal’ın taslaklarını tamamen incelemişti. Sadece Zimmerwald’ın sol kanadı, proleterlerin ve dünya devriminin çıkarlarını savunuyordu; çağdaş sosyalizm uluslararası proletaryanın düşmanıydı. Sosyal demokrasinin adı bile ihanet ile lekelenmişti; onunla ortak hiçbir şeye sahip olunmazdı, onu arındırmaya bile çalışılmazdı. İşçi sınıfına ihanetin sembolü olarak reddedilmeliydi. Kirli çamaşırdan kurtulmalı ve Komünist Parti adı alınmalıydı!

İki saatte Lenin, çok şey söylemişti. Ama Rusya’da sosyalizmin ekonomik koşullarını incelemekten kaçındığını ve bir ekonomik program sunmadığını fark

etmişim. Hoş, devrimin başlangıcını, ülkenin içindeki muazzam savaş yükü ile arkaik ekonomik yapılar arasındaki çelişkiyle açıklıyordu. Ancak, bu geri kalmış ekonomiyi, toplumun küçük burjuva ve köylü yapısını, dünya devriminden önce Batı olmadan, sosyalist dönüşüm ile nasıl uzlaştırılabilir ki?

Nasıl proletarya diktatörlüğünün ve azınlığın aracı olan işçi ve tarım emekçileri sovyetleri, çoğunluğun irade ve çıkarına aykırı olarak sosyalizmi kurabilirdi ki?

Nasıl anlayışını Marksizmin temel ilkeleriyle bağdaştırabilirdi?

Lenin, bilimsel sosyalizm olarak adlandırılan şeyin sorunlarını bu görünümleri konusunda sessiz kalıyordu. Sosyal demokrasinin temel programı ile taktikleri yerle bir etmekle yetiniyordu.

Konuşmasını bitirdiğinde uzun bir tezahürat aldı.

Ancak ileri gelenlerin garip ve sabit bakışlarından tereddütleri anlaşılıyordu. Öğretmen öğrencilerine ciddi bir entelektüel ödev veriyordu!

Gözlerim Pravda yönetimindeki Kamenev'i arıyordu. Ancak bütün bunlar hakkında ne düşündüğüne yönelik soruma, "Bekleyin!" dercesine bir el hareketiyle karşılık vermekle yetindi.

Tanrıtanımaz olduğum için, başka inanlara ardı ardına sorular yöneltiyordum. Bütün bunların ne anlama geldiğini öğrenmeliydim. Ama soru yönelttiğim kişiler, gülümsüyor, kafalarını sallıyor ve ne yanıt vereceklerini bilmiyorlardı.

Lenin'in yolunun benim yolum olamayacağından emin olarak oradan hararetle ayrıldım. Sonbaharın soğuk havasını derin bir nefes alarak içime çektim. Gün

doğuyordu.

Yalnız kalan Lenin

O Nisan'ın 4'ünde Bolşeviklerin, Menşeviklerin ve partisiz tüm sosyalistlerin katıldığı bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıyı düzenleyenler, tüm sosyalist akımları tek bir parti birleştirmek istiyor ve birleşmeyi acil bir görev olarak görüyorlardı.

Vardığımda, Lenin konuşmaya başlayalı bir saatten fazla olmuştu. Konuşmasının başında partisine danışmadığını ve sadece kendi adına konuştuğunu açıkça bildirmişti. Önceki akşamki konuşmasını tekrarlıyor, ama bu kez eski ideolojik rakiplerinin karşısındaydı. Aynı zamanda konuşmasının biçimini değiştirmişti. Ne yapma niyetinde olduğunu belirtiyor ve partisinde mevcut çoğunluğun dışında hareket etmeye çağırmaya niyetli olduğunu altını çiziyordu.

Böylece Lenin bölünme çığırkanlığını ilan ediyor ve konuşması birleşme fikrini sonsuza dek rafa kaldırıyordu.

Başlangıçta şaşkına uğrayan dinleyici kitlesi çabucak toparlandı. Lenin'in her yeni cümlesinde itirazlar yükseliyordu. Yakınımda bulunan Bogdanov, öfke ve hor görmeden rengi atmış şekilde bağırıyordu: "Bu bir hezeyan! Bir delinin hezeyanı! Bu saçma sapan sözleri alkışlamak utanç verici! Sizin adınıza utanıyorum. Bir de Marksist olacaksınız!"

Elbette sonraki konuşmacılar, Lenin'e yanıt vermeye çalışmaktan günün anlam ve önemini unuttular. Sadece üç konuşmacıyı hatırlıyorum.

Tsereteli saldırmak için bu fırsatın üzerine atladı. Dinleyicilerin ezici çoğunluğunun - birçok Bolşevik dahil olmak üzere desteğini alan Menşeviklerin

önderi, Rusya'da sosyalizmi inşa etmek için gerekli nesnel koşulların bulunmadığını haklı olarak vurguladı. Ancak Lenin'in tutumunu çok iyi anlamadığı yanıtta belli oluyordu.

Birleşmenin önde gelen savunucusu, eski Bolşevik, yaşlı sosyal demokrat ve teorik savunmacı I. P. Goldenberg:

“Az önce Lenin Avrupa'da otuz yıldır boş olan bir tahta adaylığını koydu: Bakunin'in tahtı! Lenin'in yeni sözlerinde, eski bir şeyler duyuyoruz; ilkel bir anarşizmin aşılmış gerçeklerini duyuyoruz. Lenin sosyalizmin bünyesindeki iç savaş bayrağını yükseltti. Mottosu bölünme olanlar ve bizzat kendilerini sosyal demokrasinin dışında konumlandıranlarla, birleşmeden bahsetmek boşunadır.”

Nihayet, gelecekteki şair ve Leninist ideolog Steklov yanıtladı:

“Konuşmanız, Rus devrimini anlamadığınızı gösteren soyut gerekçelendirmeler üzerine kurulu. Rusya'daki vaziyeti inceleyin ve gerekçelendirmelerinizden vazgeçeceksiniz.”

Gerçek Bolşevikler, en azından özel sohbetlerinde, Lenin'in “soyutlamaları”ndan konuşmaktan kaçınmıyorlardı. Hatta içlerinden biri, bu konuşmanın sosyal demokrasi içindeki görüş ayrılıklarını arttırmadığını, tam tersine ortadan kaldırdığını ileri sürüyordu; çünkü Lenin'in tutumunu konusunda Bolşevikler ile Menşevikler arasında bir anlaşma olamazdı.

Bolşevik Parti, şaşkınlık ve tereddüt içindeydi. Lenin kendi partisi içinde bile yalnızdı. Sadece Menşevizm'den yeni kopan Kolontay, birleşmeyi reddedip Lenin'i destekliyor; gülüşme, alay ve kargaşayla karşılanıyordu.

Kaynak: Nicolas Sukhanov, 1917 Rus Devrimi, 1966, s. 165-171